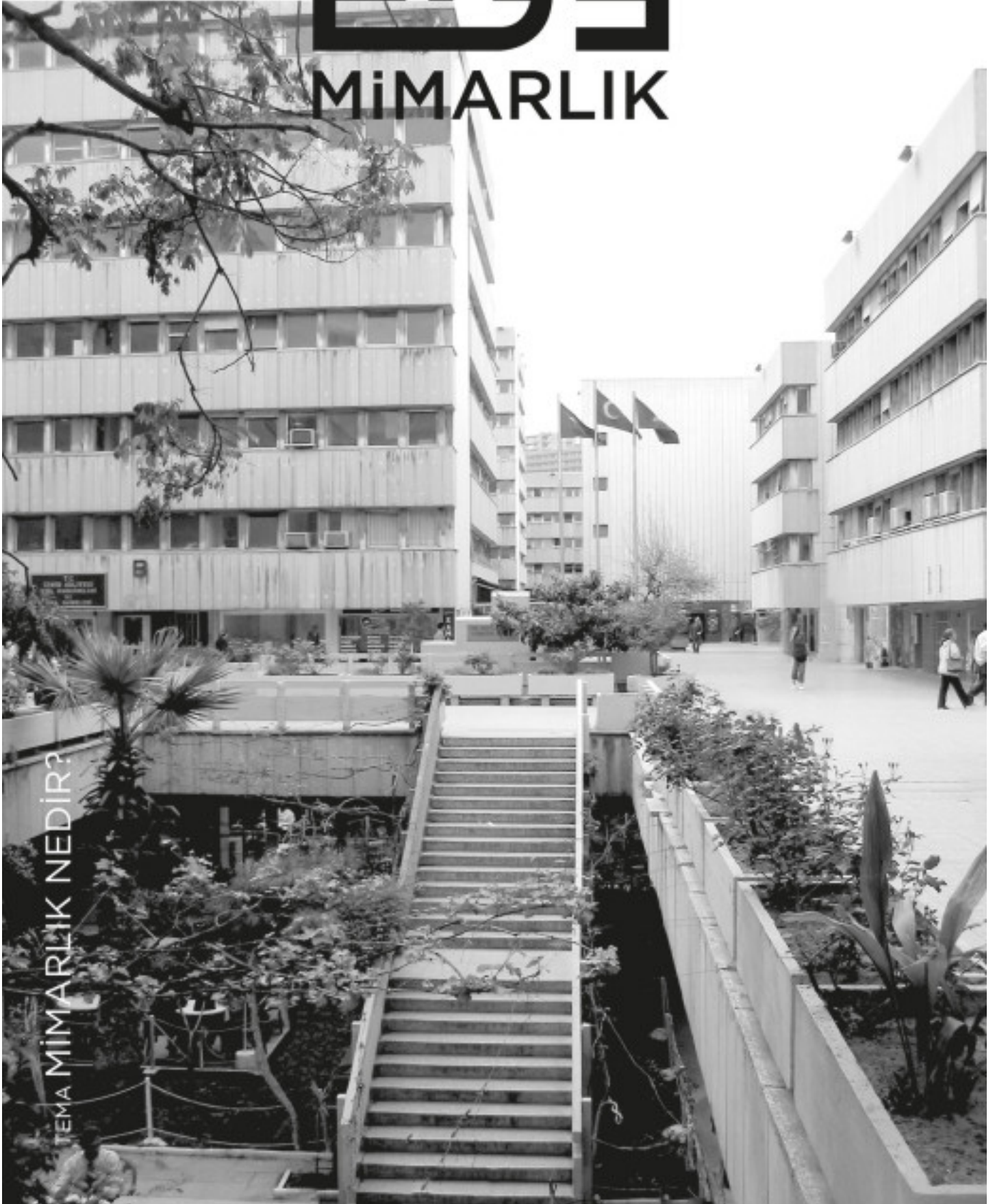

Mimarlık Nedir? Yılmaz Sanlı Üzerinden Kuramsal Bir Okuma

Suzan Sanlı Esin

MAKALENİN ADI **Mimarlık Nedir? Yılmaz Sanlı Üzerinden Kuramsal Bir Okuma**
What is Architecture? A Conceptual Reading through Yılmaz Sanlı

MAKALENİN TÜRÜ **Araştırma Makalesi**

MAKALENİN KODU **EgeMim, 2025-3 (127), 58-69**

MAKALENİN YAZARI **Suzan Sanlı Esin**, Öğr. Gör. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Bölümü

MAKALENİN GÖNDERİM TARİHİ **02.03.2025**

MAKALENİN KABUL TARİHİ **15.06.2025**

YAZAR İLETİŞİM BİLGİSİ **s.sanlı@iku.edu.tr**

ORCID **0000-0002-3404-7718**

Öz Bu makale, "Mimarlık nedir?" sorusunu Yılmaz Sanlı'nın seçili projeleri üzerinden kavramsal bir okumayla ele almaktadır. Sanlı'nın mimarlığı, kimlik, kültürel süreklilik, mekânsal bellek ve bağlamsal tasarım gibi kavramları tartışmak için bir mercek olarak kullanılmaktadır. Çalışma, mimarlığın yalnızca yapı inşa etmekten ibaret değil; kültürel, tarihsel ve coğrafi bağlamlarla kurduğu ilişkiler aracılığıyla anlam üreten çok katmanlı bir düşünsel pratik olduğunu öne sürmektedir.

ANAHTAR KELİMELER Mimarlık, Yılmaz Sanlı, kimlik, mekânsal bellek, bağlamsal tasarım

 OPEN ACCESS This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1 Giriş: Mimarlık ve Kimlik

Bu makale, mimarlığı yalnızca fiziksel çevrenin düzenlenmesine indirgenemeyecek, çok katmanlı bir düşünsel ve kültürel üretim alanı olarak ele almaktadır. Mimarlık burada; kimlik, kültürel hafıza ve yerle kurulan ilişkiler doğrultusunda şekillenen bir temsil pratiği olarak değerlendirilir. Bu bağlamda, 20. yüzyıl Türkiye mimarlığında özgün bir yere sahip olan Yılmaz Sanlı'nın mimari yaklaşımı; konut, kamusal yapı ve yarışma projeleri üzerinden tematik olarak incelenmektedir.

Çalışma, Sanlı'nın mimari üretimini belgeleyen bir monografi değil, onun yapıları aracılığıyla "mimarlık nedir?" sorusuna kavramsal düzlemde yanıt arayan bir sorgulama çerçevesi sunmaktadır. Sanlı'nın projeleri, mimarlığın düşünsel boyutunu görünür kılan zeminler olarak ele alınmakta; biçimsel ve işlevsel çözümlemelerin ötesine geçerek, yapının kültürel anlam üretimiyle olan ilişkisi araştırılmaktadır.

Makalenin kuramsal çerçevesi, mimarlığı tarihsel, coğrafi ve kültürel bağlamlarla kurduğu ilişkiler üzerinden değerlendirmeyi mümkün kılan bir kavramsal zincir etrafında kurgulanmıştır: yer → bağlam → temsil → kültürel süreklilik → kimlik → aidiyet. Bu yapı, mimarlığı simgesel ifadeler, duysal deneyimler ve belleğe dair katmanlarla örülü kültürel bir pratik olarak tanımlamayı amaçlar.

Sanlı'nın mimarlığı üzerinden geliştirilen bu okuma, Türkiye'de modern mimarlık ile yerel bağlamın kesişimlerine dair tartışmalara derinlik kazandırmayı hedefler. Literatürde

sıklıkla geçen 'yer', 'aidiyet' ve 'kültürel süreklilik' gibi kavramlar, Sanlı'nın yapılarında somutlaşarak hem örneklendirilmekte hem de eleştirel biçimde yeniden çerçevelenmektedir. Böylece mimari üretimin, bu kavramlarla kurduğu çok yönlü ilişki görünür kılınmakta; mimarlık kuramına içeriden bir katkı sunulmaktadır.

1.1. Kuramsal Arka Plan

Bu çalışma, "mimarlık nedir?" sorusunu yalnızca yapının biçimsel özellikleri üzerinden değil, mimarlığın anlam üretme kapasitesi ve yerle kurduğu çok boyutlu ilişkiler bağlamında tartışmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda kuramsal çerçeve, mimarlığı kültürel ve bağlamsal ilişkilerin mekân aracılığıyla ifade bulduğu bir temsil alanı olarak ele alan kavramlar etrafında şekillendirilmiştir. Yer, bağlam, temsil, kültürel süreklilik, kimlik ve aidiyet gibi kavramlar, seçili projelere yönelik yorumlama biçimlerini belirleyen temel analiz araçlarıdır.

Norberg-Schulz'un (1980) geliştirdiği "yer" kavramı, yapıyı yalnızca fiziksel bir nesne değil; bireyin çevresiyle anlamlı ve aidiyet içeren bir ilişki kurmasını sağlayan varoluşsal bir ortam olarak tanımlar. Casey (1997) ise bu kavramı felsefi düzlemde derinleştirerek, "yer"i tarihsel olarak biçimlenen ve kolektif belleği taşıyan bir anlam alanı olarak yorumlar. Bu yaklaşım, Sanlı'nın konut projelerinde yerle -yani yapının konumlandığı doğal ve kültürel çevreyle kurduğu hassas ilişkiyi- duysal ve tarihsel katmanlar üzerinden değerlendirmeyi mümkün kılar.

SAĞ ÜSTTE Özdemiroğlu Yalısı, Caddebostan, İstanbul, 1972. Kademeli teraslar ve konumlandırma stratejisiyle yapı, bulunduğu yerle bütünsel bir mekânsal dil üretir (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 1).

Frampton'ın (1983) "eleştirel bölgeselcilik" yaklaşımı ise modern mimarlığın evrenselci diline karşı, topoğrafya, iklim, malzeme ve duysal deneyimi mimari tasarımda belirleyici unsurlar olarak önerir. Frampton'ın önerdiği bu melez okuma biçimi, Sanlı'nın yapılarına da ışık tutar: Geleneksel öğeler modern bir söylem içinde yeniden yorumlanır ve mimari hem yerel hem çağdaş bir karakter kazanır. Canizaro'nun (2007) bölgeselciliği tarihsel ve toplumsal verilerle bütünleşik bir düşünme biçimi olarak tanımlaması da bu perspektifi genişletir.

Temsil, bu bağlamda yalnızca görsel ya da biçimsel değil, ideolojik ve kültürel anlamlar taşıyan bir araçtır. Sibel Bozdoğan'ın (2001) vurguladığı gibi, Cumhuriyet dönemi mimarlığında biçimsel tercihler çoğu zaman modernleşme ideolojisinin taşıyıcısıdır. Sanlı'nın yapıları ise bu tarihsel temsilleri eleştirel biçimde yeniden üretir; yerel kimliği çağdaş bağlamda yeniden yorumlama potansiyeli taşır.

Giedion'un (1967) biçim-işlev ilişkisi ile Rapoport'un (1969) kültürel ve iklimsel parametrelerle biçimlenen mekân anlayışı da Sanlı'nın projelerinde görülen mekânsal organizasyonu anlamlandırmada önemli çerçeveler sunar. Modüler planlama, iklime duyarlı çözümler ve kullanıcı deneyimini merkeze alan yaklaşımlar, mimarlığın kültürel ve çevresel bağlamda nasıl işlediğini gösterir.

Bu kuramsal yaklaşımlar, seçilen mimari projelerle birebir ilişkilendirilmiştir. Her vaka, belirli bir temanın mekânsal karşılığı üzerinden analiz edilmiş; bu yolla kuram ile pratik arasında çift yönlü bir bağ kurulmuştur:

- Yer ve bağlamsal duyarlılık, Polonezköy Tatil Evleri ve Bodrum Konutları üzerinden tartışılmış; doğal çevre, topoğrafya ve yerel malzeme kullanımı Sanlı'nın bağlamla kurduğu fiziksel ve kültürel ilişkileri yansıtmaktadır.

- Kültürel süreklilik ve aidiyet ise Özdemiroğlu Yalısı ve Beyti Et Lokantası gibi örneklerde farklı biçimlerde gözlemlenir. İlki, örtük bir tasarım diliyle geleneksel plan tipolojilerine gönderme yaparken;

ikincisi, çini panolar, ahşap işçilikler ve geleneksel şadırvan gibi öğelerle bu sürekliliği somut biçimde temsil eder.

- Yarışma projeleri, biçimsel çözümlerin ötesinde mimarlığın düşünsel boyutuna odaklanır. Bu projeler, yerel bağlam ile modernist ilkeler arasındaki ara yüzü araştıran eleştirel bir söylem üretir.

Sonuç olarak, bu kavramlar yalnızca kuramsal referanslar değil; Sanlı'nın mimari yaklaşımını anlamaya yönelik tematik mercekler olarak işlev görmektedir. Böylece mimarlık, kültürel süreklilik, tarihsel temsil ve yerle kurulan ilişki üzerinden çok katmanlı bir anlam üretim süreci olarak yeniden tanımlanmakta; kuram ile tasarım pratiği arasında eleştirel ve üretken bir diyalog kurulmaktadır.

1.2. Yöntemsel Yaklaşım

Bu makale, Yılmaz Sanlı'nın mimari üretimini kronolojik bir anlatı yerine, tematik eksenlerde yapılandırılmış eleştirel ve yorumlayıcı bir kurgu çerçevesinde incelemektedir. Çalışmanın yöntemi, mimarlığın anlam üretme süreçlerini kültür, bağlam ve anlatı boyutlarda değerlendirmeye odaklanır. Kuramsal çerçevede ele alınan kavramlar, burada analitik filtreler olarak kullanılmış ve seçili projelerin çözümlemesine yön vermiştir.

Tema seçimi iki temel ölçüte dayanmaktadır. İlk olarak, Sanlı'nın mimarlığında tekrar eden kavramsal yönelimlerin -bağlamsal duyarlılık, yerel malzeme kullanımı, geleneksel mekân organizasyonlarının çağdaş yorumu gibi- belirgin biçimde izlenebilir olması. İkinci olarak ise, projelerin farklı ölçek, işlev ve bağlamlarda temsil gücüne sahip olması. Bu yaklaşım, mimari üretimi yalnızca biçimsel nitelikler üzerinden değil; düşünsel ve kültürel yönleriyle değerlendirmeye olanak sağlar.

Araştırmada nitel, betimleyici ve yorumlayıcı analiz yöntemleri kullanılmıştır. İnceleme süreci, projelere ait plan, kesit, fotoğraf ve detay çizimlerinin okunmasıyla başlamış; bu veriler, mimarlık kuramı ve tarihine dair literatürle ilişkilendirilerek analitik bir çerçevede değerlendirilmiştir.

Sanlı'nın mimarlığında anlam üretimi; mekânsal kurgu, cephe düzeni, malzeme kullanımı ve kullanıcı ilişkileri

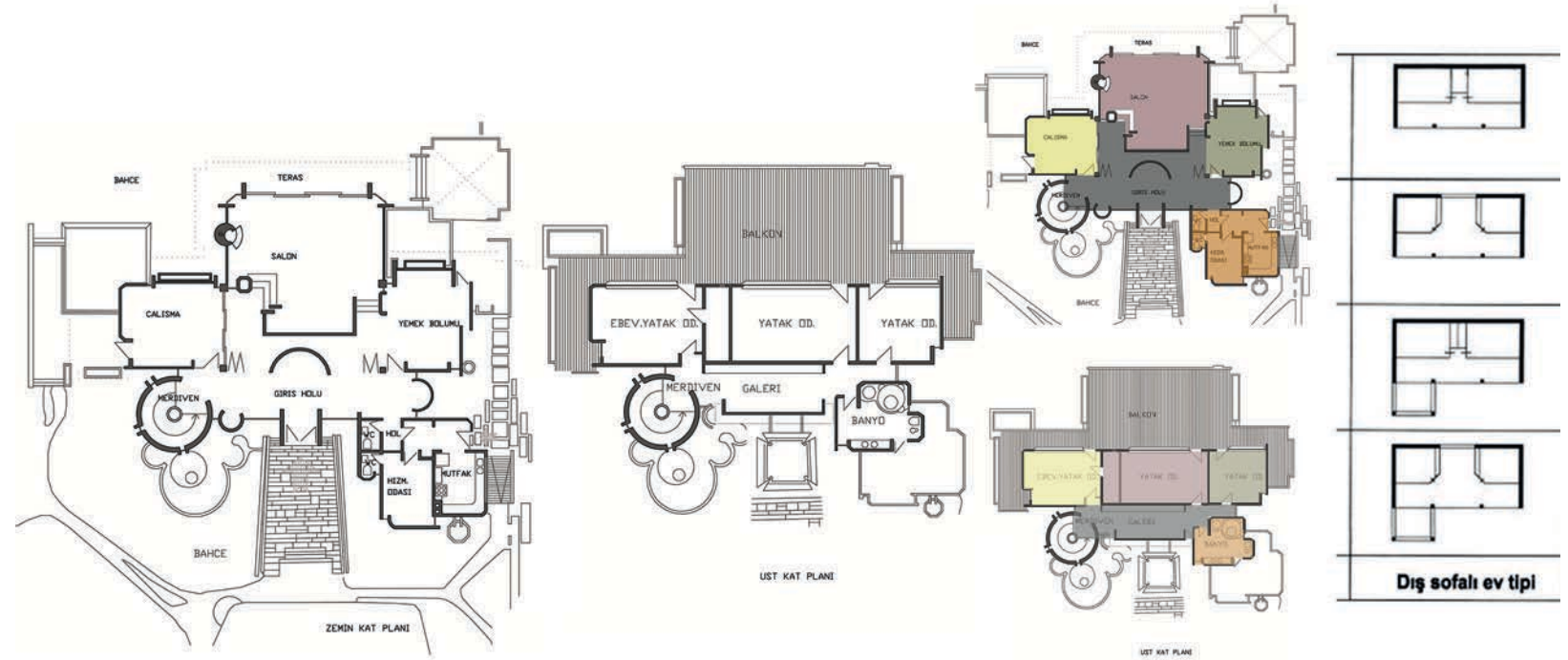
bağlamında irdelenmiştir. Özellikle işlevsel geçişler, çevreyle kurulan bağ ve mekânın kullanım biçimleri, yapının sosyokültürel arka planını anlamada belirleyici olmuştur. Bu bağlamda, "mekânın anlam üretme kapasitesi" yalnızca estetik ya da tipolojik bir değer değil; kimliksel temsil, kültürel süreklilik ve yerle kurulan duysal ilişkiler üzerinden değerlendirilmiştir.

İncelenen beş proje (Özdemiroğlu Yalısı, Polonezköy Konutları, Bodrum Evleri, Beyti Et Lokantası ve Maçka Oteli) farklı ölçek ve işlevlere sahip olmalarına rağmen, Sanlı'nın mimarlığında ortak kavramsal yönelimleri temsil eden örneklerdir. Her proje, belirli bir temanın mekânsal karşılığı üzerinden analiz edilmiş; bu çözümlemeler, Norberg-Schulz'un "yerin ruhu", Frampton'ın "eleştirel bölgeselcilik", Bozdoğan'ın ideoloji ve mimarlık ilişkisi, Giedion'un biçim-işlev çözümlemeleri ve Rapoport'un kültürel bağlam vurgularıyla ilişkilendirilmiştir.

Sonuç olarak bu yöntemsel yapı, Sanlı'nın mimarlığını yalnızca tipolojik ya da biçimsel bir düzlemde değil; kimlik, bellek ve bağlam ekseninde örülen çok katmanlı düşünsel bir yapı olarak ele alma imkânı sunmaktadır.

2. Yerelden Evrensele: Yılmaz Sanlı'nın Mimarlığında Biçimsel ve Kültürel Katmanlar

Yılmaz Sanlı, evrensel modernist ilkeleri yerel kültürel değerlerle dengeli biçimde harmanlayan bir mimari yaklaşım geliştirmiştir. Mimarlığı yalnızca teknik bir uğraş olarak değil, toplumsal, kültürel ve tarihsel bağlamların kesişiminde konumlanan düşünsel bir üretim alanı olarak değerlendirmiştir. Bu anlayış doğrultusunda konuttan kamusal

yapılara uzanan geniş bir yelpazede proje üretmiştir.

Sanlı'nın mimarlığı, erken yaşta tanıştığı kültürel çeşitlilik ve disiplinli eğitim süreçleriyle şekillenmiştir. 1931'de Gördes'te doğmuş, babasının subaylığı nedeniyle Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşamıştır. 1953'te İTÜ'den birincilikle mezun olduktan sonra Almanya Stuttgart'ta kısa süre çalışmış, 1954'te İTÜ'de asistanlığa başlamıştır. 1960'lara kadar farklı üniversitelerde ders vermiş; Gülhane Askeri Tıp Akademisi gibi önemli projelerde görev almış; 126 yarışmaya katılmış, 80'i aşkın ödül kazanmış ve 250'nin üzerinde projeye imza atmıştır. Bu birikim, onun yalnızca tasarımcı değil, aynı zamanda eğitimci ve araştırmacı kimliğini de ortaya koyar.

Sanlı'nın mimari yaklaşımı üzerine yapılan çalışmalar, modernist ilkeleri geleneksel Türk mimarlığına ait öğelerle nasıl kavramsal düzeyde buluşturduğunu göstermektedir. Suzan Sanlı'nın doktora tezinde (2009), 40 yılı aşkın sürede tasarlanan konutlar üzerinden bu sentez ayrıntılı biçimde analiz edilmiştir. Yerel malzeme kullanımı, iklime duyarlılık ve kültürel referansların mekânsal organizasyona entegre edilmesi, Sanlı'nın bağlamsal duyarlılığa dayalı tasarım anlayışının temel unsurlarıdır. Bu yaklaşımın örneklerinden biri, 1972 tarihli Özdemiroğlu Yalısı'dır. İstanbul

Suadiye'de, deniz kıyısında konumlanan yapı; yalın estetiğiyle modern mimarlığın rasyonel dilini yansıtırken, mekânsal organizasyonunda geleneksel Türk konutuna özgü planlama ilkelerine gönderme yapar. Sanlı ve Acar'ın (1973) belirttikleri gibi denize açılan teraslar, kademeli kütle yapısı ve sade beyaz yüzeyler hem çağdaş hem bağlamsal duyarlılık taşıyan bir mimari anlayışı ifade eder (Görsel 1). Norberg-Schulz'un "yer" kavramı bağlamında yapı, yalnızca bir konut değil; bulunduğu çevreyle anlamlı ilişkiler kuran, deneyimsel bir mekân olarak öne çıkar.

2.1. Geleneksel Planın Çağdaş Yorumu: Tipolojiden Geçiş Mekânlarına Katmanlı Bir Okuma

Özdemiroğlu Yalısı'nın plan organizasyonu, geleneksel Türk evine özgü mekânsal kurgunun çağdaş bir konut tipolojisi içinde yeniden yorumlanmış halidir. Zemin ve üst katlarda mekânlar, oturma, yemek, servis ve uyuma işlevlerine göre parçalı bir düzende yerleştirilmiştir (Görsel 2). Bu düzen, sofa etrafında sıralanan modüler odalardan oluşan geleneksel Türk evi plan tipolojisini çağırıştırır. Zemin katta ortak yaşama alanlarının, üst katta ise odaların dışarıya cepheli bir hol çevresinde konumlanması, geleneksel Türk konutlarındaki dış

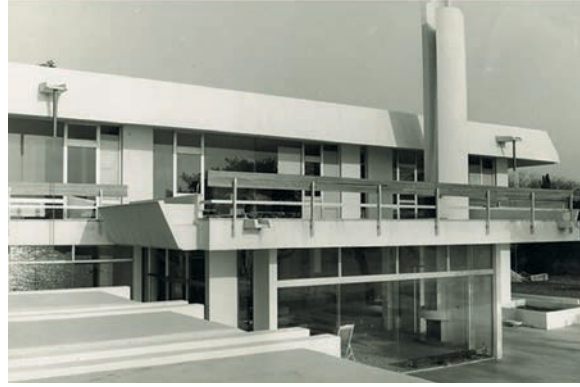
sofalı plan anlayışına göndermede bulunur.

Kenneth Frampton'ın (1983) Eleştirel Bölgeselcilik yaklaşımında savunduğu gibi, yerel konut tipolojilerinin çağdaş ihtiyaçlarla bütünleştirilmesi, mimarlıkta anlam ve süreklilik arayışının temelidir. Bu bağlamda yalının plan kurgusu, günümüz yaşam biçimlerine uygun çözümler üretirken, geleneksel mekân düzenlerine kavramsal bir gönderme yapar. Norberg-Schulz'un (1980) "yerin ruhu" kavramıyla da örtüşen bu yaklaşım, yapının denize yönelen açıklıkları, kademelenen terasları ve iç-dış arasındaki geçirgenliğiyle desteklenmektedir. Bu yönüyle yapı, yalnızca işlevsel bir düzen değil, aynı zamanda geçmişin izlerini taşıyan çağdaş bir mekânsal deneyim sunar.

Bu geleneksel şemanın çağdaş bir plan anlayışıyla yeniden üretilmesi, özellikle geçiş alanlarının ve kullanıcı deneyiminin nasıl yeniden yorumlandığı sorusunu gündeme getirir. Özdemiroğlu Yalısı'nda geleneksel Türk evinin mekânsal organizasyonuna dayanan modüler düzen anlayışı, kültürel bir süreklilik temsil eder. Yürekli ve Yürekli'nin (2007) vurguladığı üzere, geleneksel Türk evindeki sofa, salt bir geçiş alanı değil; sosyal etkileşimi ve gündelik yaşamı destekleyen merkezî bir mekândır. Bu anlayış, yalının özellikle üst katındaki mekânlarda belirginleşmiştir. Klasik bir koridor

SOLDA Özdemiroğlu Yalısı, Caddebostan, İstanbul, 1972. Hol etrafında örgütlenen birimsel planlama, geleneksel dış sofalı ev tipine göndermede bulunur. Bu yapı, çağdaş mimarlık içinde kültürel sürekliliğin mekânsal bir ifadesi olarak okunabilir (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi; dış sofalı ev tip şeması: Eldem, 1954) (Görsel 2).

SAĞDA Özdemiroğlu Yalısı, Caddebostan, İstanbul, 1972. Beyaz renkli tarak siva ile oluşturulan yalın ve bütüncül cephe önünde konumlanan silindirik barbekü elemanı, düşey bir vurgu ögesi olarak öne çıkar (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi; Özdemiroğlu Yalısı (t.y.)) (Görsel 3).

yerine, geniş bir merdiven holü ve ona açılan odalar dizisi tasarlanmıştır.

Bu mekânsal geçiş alanları, yalnızca dolaşımı sağlamaktan öte, mahremiyet-sosyallik dengesi ve mekânsal hiyerarşi kurma açısından önemli tasarım unsurlarıdır. Geleneksel sofanın sosyalleşme alanı olarak üstlendiği işlev, burada çağdaş bir biçimde yeniden yorumlanmıştır. Koridor işlevinin ötesine geçen bu geçiş mekânı, kullanıcıya yalnızca hareket değil; kısa süreli oturma, gözlem ve etkileşim imkânı sunarak, mekânla zengin bir ilişki kurmasına olanak verir.

Zemin kattaki yaşama alanları, modernist bir planlama anlayışıyla açık ve akıcı biçimde düzenlenmiştir. Keskin sınırlar yerine geçirgenlik esas alınmış; böylece bireysel ve ortak kullanıma uygun, çok yönlü bir düzenleme gerçekleştirilmiştir. Modüler birimler hem bağımsız yaşantılara olanak tanır hem de gerektiğinde birleşerek ortak alanlara dönüşebilir. Bu mekânsal organizasyon, modern mimarideki esneklik ilkesi ile geleneksel Türk evinde görülen sirkülasyon şemasının dengeli bir sentezini kurar.

Katmanlılık burada fiziksel bir özelliğin yanı sıra; işlevsel, kültürel ve deneyimsel katmanları içeren bütünsel bir anlayışı ifade eder. Mekân, farklı kullanıcı profillerine, gündelik yaşama dair senaryolara ve toplumsal alışkanlıklara uyum sağlayacak biçimde çok katmanlı olarak kurgulanmıştır. Bu doğrultuda, Özdemiroğlu Yalısı'nın mekânsal yapısı yalnızca estetik veya işlevsel değil; kullanıcı deneyimi, geçiş alanları ve mekânsal hiyerarşiler çerçevesinde de değerlendirilmelidir. Yapı, geleneksel Türk evinin mekânsal düzenini çağdaş bir tasarım diliyle yeniden üretirken, modernist plan anlayışının akışkan ve esnek mekân

ilkeleriyle bütünleşmektedir. Bu analiz, yapıya ait plan çizimleri ve ikincil kaynakların ışığında kavramsal ve eleştirel yorumları içermektedir (Sanlı, 2009).

2.2. Biçimde Yalınlık, Kimlikte Derinlik: Gelenekselin Modernist Mimariyle Buluşması

Özdemiroğlu Yalısı'nda Sanlı'nın mimari yaklaşımı, geleneksel referansları biçimsel kopyalara başvurmada, yalın bir yapı diliyle çağdaş bağlamda yeniden üretmeye dayanır. Cephede tercih edilen beyaz renk ve tarak siva dokusu, modernist mimarinin rasyonel estetik anlayışını sürdürürken, geleneksel Türk mimarlığındaki süslemesiz sadelikle anlamlı bir ilişki kurar (Uzunkaya, 2017) (Görsel 3).

Norberg-Schulz'un (1980) "yer" kavramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, beyaz tarak siva yalnızca yüzey tercihi değil; güneş ışığını yansıtarak yapıya duysal derinlik kazandıran, yerle etkileşimi güçlendiren bir ara yüzdür. Yapı dışarıdan yalın ve prizmatik bir kütle olarak algılsa da bu sadeliğin ardında güçlü bir işlevsel organizasyon ve kültürel süreklilik yatar. Plan düzeyindeki geleneksel göndermeler, geçirgenlik, modülerlik ve açık/yarı açık mekân ilişkileriyle bütünleşir. Biçimsel sadelik, derinlikli bir kültürel okuma ile desteklenir.

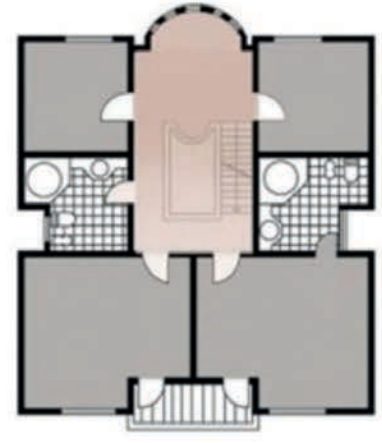
Cephe silindirik barbekü yalnızca işlevsel bir donatı değil; aynı zamanda cephe kompozisyonunda düşey bir odak oluşturarak yatay hareketi dengeleyen heykelsi bir vurgudur. Geleneksel ocak nişi, tandır veya dışa açılan pişirme alanları düşünüldüğünde, bu öge çağdaş bir yorumla kültürel bir referansa dönüşür

(Uzunkaya, 2017) (Görsel 3). Böylece Sanlı, modernist formun geometrik yalınlığını geçmişten gelen yaşam pratikleriyle ilişkilendirerek bağlamsal anlam üretir.

Sonuç olarak, Özdemiroğlu Yalısı'nda geleneksel kimlik doğrudan biçimsel öğelerle değil; yalın malzeme, oranlar ve mekânsal geçirgenlik gibi evrensel mimari ilkeler üzerinden yeniden yorumlanmaktadır. Yapı, modernist sadelikle biçimlenirken; kültürel sürekliliği plan, deneyim ve bağlamla kurduğu ilişkiler üzerinden görünür kılar. Bu da Sanlı'nın mimarlığını geleneksel ile çağdaş arasında kurulan özgün bir sentez olarak konumlandırır.

2.3. Gelenekselin Kavramsalardan Biçimsele Evrildiği Zemin: Özdemiroğlu'ndan Boğaz Sırtlarına

Özdemiroğlu Yalısı'nda, geleneksel Türk evine ait mekânsal ilişkilerin daha çok kavramsal düzeyde kaldığı gözlemlenir. Yapı dışarıdan modernist bir estetik sunsa da modüler kurgu, mekânsal organizasyon ve hiyerarşi gibi unsurlar, geleneksel Türk evi ilkeleriyle kurulan bağı açığa çıkarır. Sanlı'nın konut projelerinde, sofa etrafında örgütlenen mekânsal kurgu, geleneksel plan tipolojisine çağdaş bir yaklaşım sunar. Mekân sentaksı yöntemiyle yapılan analizlerde de vurgulandığı üzere, bu kurgu; süreklilik, hiyerarşi ve modülerlik gibi ilkeler üzerinden geleneksel plan şemalarının güncel bir yorumu olarak şekillenir (Sanlı, 2009; Sanlı, Dursun ve Sağlamer, 2007; Sanlı, Sağlamer ve Dursun, 2010). Bu analizler, bir doktora tezi, hakemli makale ve uluslararası bildiri aracılığıyla ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir.

Özdemiroğlu Yalısı'nda daha soyut düzeyde kalan bu geleneksel referanslar, Sanlı'nın 1980'li yıllarda Boğaz sırtlarında tasarladığı konutlarda, cephe kurgusu ve mimari detaylar üzerinden çok daha somut ve okunabilir hâle gelir. Bu projelerde; ahşap lambripler, pencere ritmi, saçaklar, cumbalar ve sofaya açılan oda düzeni gibi öğeler, geleneksel Türk evi mimarisine doğrudan göndermeler içerir. Bu projeler yalnızca biçimsel izler taşımaz; mekânsal bilgisini çağdaş yaşama uyarlayarak yeniden üretir.

Bu yaklaşım, Sedat Hakkı Eldem'in tanımladığı "yerel mimarlık" ilkeleriyle örtüşür (Eldem, 1954). Özellikle sofaya açılan oda düzeni, kademeli mahremiyet ve iç-dış geçişlerin kontrollü kurgusu gibi ilkeler, Sanlı'nın tasarımlarında çağdaş bir dil içinde yeniden hayat bulur. Sanlı, geleneksel plan tipolojisini doğrudan model almak yerine, bu düşünsel çerçeveyi çağdaş kullanıcı senaryoları ve mekânsal gereksinimlerle birleştirerek, kavramsal süreklilik ile biçimsel yorum arasında dengeli bir ilişki kurmuştur.

Sanlı'nın bu projelerinde, geleneksel mekânsal ilkeler modernist bir sadelik içinde yeniden anlam kazanır. Mimarlık burada yalnızca mekân üretimi değil; kültürel süreklilik ile çağdaş yaşama dair bir diyalog alanıdır. Mimari üretim, kültürel anlatının mekâna yansıdığı bir pratik olarak ele alınır.

Özellikle doğal çevreyle kurulan ilişkide bu yaklaşım daha belirgin hâle gelir. Geniş saçaklar ve cumbalar, güneş ışınlarını filtreleyerek gölge sağlar, cephe yüzeylerini yağmurdan ve aşırı ısınmadan korur; böylece yapı içinde dengeli bir mikroklima oluşturur. Bu elemanlar, yapı kabuğunun hem

iklimsel hem de yaşamsal ihtiyaçlara yanıt veren, pasif iklimlendirme işlevi üstlenen parçalarıdır (Görsel 5).

Bu bağlamda, Sanlı'nın mimarlığında geleneksel Türk eviyle kurulan ilişki; tarihsel bir öykünme ya da biçimsel tekrardan ziyade, kültürel belleği çağdaş yaşam biçimleriyle buluşturma çabasının bir sonucu olarak değerlendirilmelidir. Geleneksel olanın kavramsal düzeyden biçimsele taşındığı bu mimari yaklaşım, mimarlığın kültürel süreklilik, yer

yaklaşımının temel unsurları arasında yer alır.

Yerel mimarlık mirasının çağdaş tasarım süreçlerine etkisi, pek çok kuramsal yaklaşımın merkezinde yer alır. Cansever vd. (1992), yerel yapı tekniklerinin ve kültürel yerleşim pratiklerinin çağdaş mimarlıkta süreklilik taşıyan bir temsile dönüşebileceğini vurgularken; Casey (1997), mekânın yalnızca fiziksel bir yer değil, kültürel yaşantıların ve belleğin şekillendirdiği bir

“GENİŞ SAÇAKLAR VE CUMBALAR, GÜNEŞ IŞINLARINI FİLTRELEYEREK GÖLGE SAĞLAR, CEPHE YÜZEYLERİNİ YAĞMURDAN VE AŞIRI ISINMADAN KORUR; BÖYLECE YAPI İÇİNDE DENGELİ BİR MİKROKLİMA OLUŞTURUR”

ile kurulan anlam ilişkisi ve çağdaş temsil sorunlarıyla olan ilişkisini özgün biçimde ortaya koyar. Bu mekânsal ve tipolojik süreklilik, bir sonraki bölümde doğal çevre, malzeme ve bağlamsal duyarlılık kavramlarıyla birlikte daha bütünlüklü biçimde ele alınacaktır.

3. Bağlamla Bütünleşen Mimarlık: Doğa, Malzeme ve Kimlik

Yılmaz Sanlı'nın 1980 sonrası tasarımları, mimarlıkta bağlamsal duyarlılık, sürdürülebilirlik ve kimlik kavramlarını öncelikli kılan bir yönelim sergiler. Yerel mimari pratiklerin çağdaş yaşam biçimlerine göre uyarlanması, doğal malzeme ile peyzaj ilişkisinin korunması ve yapıların çevreye minimum müdahaleyle yerleştirilmesi, onun mimari

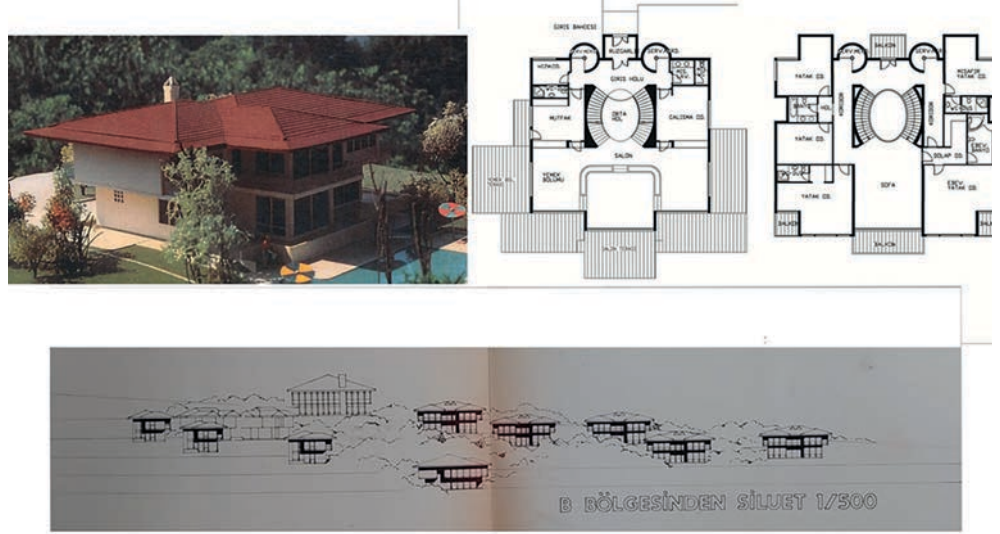
deneyim alanı olduğunu belirtir. Benzer biçimde, Canizaro (2007) ile Tzonis ve Lefaivre (2012), bölgesel kimliğe duyarlı çağdaş mimarlık yaklaşımlarının, biçimsel tekrara düşmeden yerin ruhunu ve kültürel aidiyeti yansıtabileceğini savunur. Bu kuramsal çerçeve, Yılmaz Sanlı'nın Polonezköy ve Bodrum'daki konut projelerinde somutlaşan bağlamsal duyarlılık, malzeme kullanımı ve mekânsal organizasyon ilkelerinin değerlendirilmesinde yol gösterici olacaktır.

Bu bölümde, Sanlı'nın Polonezköy ve Bodrum'daki konut projeleri üzerinden, yerel yapı teknikleri ve doğayla kurulan ilişkiler bağlamında çağdaş mimarlık dilinin nasıl biçimlendiği ele alınacaktır.

SOLDA Boğaz sırtlarındaki konut planları, İstanbul: Yeni Dostlar Sitesi, Sarıyer, 1985; Tatlıcı Villaları, Hidiv, 1985; Tekser Sitesi, Yeniköy, 1988 (soldan sağa). Sanlı'nın bu üç konut projesinde, geleneksel Türk evi plan tipolojisi, hol-sofa merkezli modüler yerleşim anlayışıyla çağdaş bir mimari dil içinde yeniden yorumlanmıştır (Kaynak: Suzan Sanlı Arşivi) (Görsel 4).

SAĞDA HB villaları, Hidiv sırtları, İstanbul, 1985. Hidiv Sırtları'ndaki bu site yerleşiminde villa tipi konutlar, sofa etrafında örgütlenen plan şeması ve simetrik kütle kurgusuyla, geleneksel Türk evi tipolojisinin çağdaş bir yorumu olarak tasarlanmıştır (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 5).

ALTTA Polonezköy Tatil Evleri, İstanbul, 1981. Sanlı'nın kırsal bağlamla bütünlük yerleşim stratejisi, alaturka kiremit çatılar, bacalar ve ahşap cephe detaylarıyla geleneksel Türk mimarisine gönderme yapar; yapı grubu, doğal dokuya duyarlı bir mimari dil sunar (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 6).

3.1. Doğayla Kurulan Duyarlı Mimari Diyalog: Polonezköy Tatil Evleri

Sanlı'nın bağlamsal duyarlılığını ve doğayla kurduğu uyumu en iyi yansıtan projelerden biri, Polonezköy'deki 22 konutluk site tasarımıdır (Görsel 6). Bu yerleşim yalnızca mevcut doğal dokuya zarar vermemiş, aynı zamanda iki binden fazla ağaç dikilerek ekolojik dengeye katkı sağlamıştır. Yapılar, arazinin doğal eğimine uyum sağlayacak şekilde yerleştirilmiş; kompakt ölçekte kurgulanarak çevresel etkiler en aza indirilmiştir. Bu yaklaşım, Sanlı'nın doğayı, tasarımın aktif bir bileşeni olarak ele aldığını gösterir.

Polonezköy evleri, geleneksel Türk konut kültürünün planlama şemalarından çok, kırsal mimaride gözlemlenen yerellik ilkeleri doğayla uyum, yalın malzeme kullanımı, hafif strüktür ve iklimsel duyarlılık üzerinden biçimlenmiştir. Tzonis ve Lefaivre'in (2012) tanımladığı, Frampton'ın (1983) ise kuramsal olarak derinleştirdiği eleştirel bölgeselcilik bağlamında

değerlendirildiğinde, bu tür bir mimari üretim, modern yapım tekniklerinin yerel bağlamla bütünlüğüne olanak tanır.

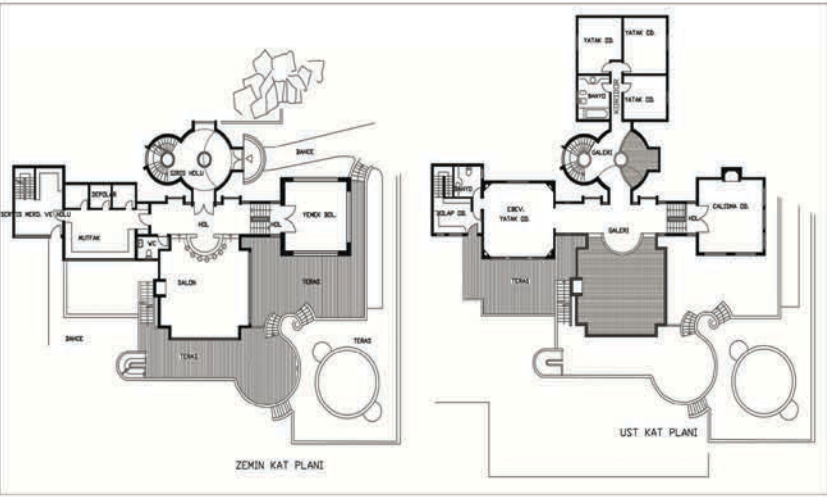
Muğla evlerinden esinlenen bacalar, şömineler, alaturka kiremit çatılar, ahşap cephe elemanları, kemerli geçişler, kepenkler ve küçük pencereler; yapının mimari kimliğini şekillendiren başlıca yerel referanslardır. Bu yaklaşım, Asquith ve Vellinga'nın (2006) vurguladığı biçimde, kırsal vernaküler mimarinin yalnızca nostaljik bir referans değil, sürdürülebilir ve bağlamsal tasarım için etkin bir kaynak olduğu fikriyle örtüşmektedir. Sanlı'nın bu bağlamda, geleneksel yapı malzemelerini çevresel bütünlük ve iklim duyarlılığıyla harmanlaması, bu kuramsal çerçevenin pratiğe aktarımıdır. Bu bağlamda, Polonezköy konutlarının yığma ve ahşap konstrüksiyon teknikleriyle inşa edilmiş olması, Sanlı'nın yerel malzemeye ve ekolojik duyarlılığa verdiği önemi açıkça ortaya koyar. Bu yapılar, kırsal bağlamla bütünlüğüne güçlü bir mekânsal aidiyet duygusu üretir.

Polonezköy evleri, yalın geometrik

formlar, süslemeden arındırılmış cephe kurgusu, modüler pencere düzenlemeleri ve işlevsel mekân organizasyonları gibi çağdaş mimarlık ilkelerine dayanır. Ahşap strüktürler ve alaturka kiremit gibi öğeler ise bu sadeleştirilmiş form dili içinde yeniden anlam kazanır. Polonezköy evleri kırsal çevreyle bütünlüğüne parçalı, insan ölçeğine duyarlı bir karakter sergilemektedir. Sanlı'nın tasarım anlayışının temelini oluşturan bağlamsal duyarlılık ilkesi güçlü bir şekilde hissedilir. Ingold'un (2022) belirttiği gibi, çevre yalnızca görsel olarak değil, duyusal olarak da deneyimlenir; bu durum, Sanlı'nın Polonezköy evlerinde açık-kapalı mekân geçişleri ve peyzajla bütünlüğüne yapı kurgusu aracılığıyla somutlaşır.

Doğaya açılan mekânlar, insan ölçeğine doğal malzeme kullanımıyla hem çağdaş yaşam biçimlerine uygun hem de ekolojik hassasiyeti yüksek yaşam alanları üretir. Sanlı'nın Polonezköy konutları, Asquith ve Vellinga'nın (2006) yerel bilgi

birikiminin çağdaş tasarım için dönüştürücü bir kaynak olduğu yönündeki yaklaşımını somutlaştıran örneklerden biridir.

3.2. Yerel Yapı Pratiklerinden Çağdaş Konut Tasarımına: Bodrum Evleri

Sanlı'nın Polonezköy'deki bağlamsal duyarlılık arayışı, ilerleyen yıllarda farklı coğrafyalarda da kendini gösterir. Bu dönemde Bodrum'da tasarladığı konutlar, yerel mimari unsurları modern tasarım ilkeleriyle harmanlayan bir yaklaşıma sahiptir. Her iki bağlamda da Sanlı'nın tasarımlarında kimlik, bağlam ve kültürel süreklilik ekseninde gelişen temsil biçimleri dikkat çeker. Bu iki örnekte (Polonezköy'ün ormanlık kırsal dokusunda ve Bodrum'un Egeli taş-topoğrafya ilişkisi içinde) Sanlı'nın mimarlığında doğa, kültür ve yerle kurulan etkileşim temel belirleyici olmaya devam etmiştir.

Sanlı'nın Bodrum konutları, yerel taş, yapı ölçeği ve topoğrafyayla kurduğu dengeli ilişki sayesinde hem fiziksel hem de kültürel bağlamla güçlü bir diyalog kurar. Bu yaklaşım, mekânsal kimliğin korunmasına yönelik bağlamsal tasarım ilkeleriyle örtüşmektedir.

Bodrum tasarımlarında, bölgeye özgüyalınlık ve malzeme kullanımı belirleyici tasarım ilkeleri arasında yer alır. Beyaz cepheler, yerel taş kullanımı, düz çatılar ve pencere oranları, konutları hem Bodrum'un geleneksel yapı diliyle hem de iklimsel gerekliliklerle uyumlu kılar.

Sanlı'nın bu konutlarında, modern mimarinin kübik formları ve sade geometrisi, bölgesel estetikle çatışmaksızın bütünleştirilmiştir. İç mekânlarda açık-kapalı alan dengesi ve süreklilik ön plandadır; bu durum,

duyarlılıkları Demir Evler projesi üzerinden ele alırken, geleneksel yerleşim ilkelerinin çağdaş konut tipolojilerine nasıl entegre edilebileceğini tartışır. Sanlı'nın tasarımları da bu çerçevede,

“SANLI, GELENEKSEL BODRUM EVLERİNİN SADE KÜTLE YAPISINI, TOPOĞRAFYAYLA KURDUĞU İLİŞKİSEL YERLEŞİM ANLAYIŞINI VE PARÇALI PLAN KURGUSUNU ÇAĞDAŞ MİMARİ FORMLARLA YENİDEN ÜRETİR”

sıcak iklim koşullarıyla uyumlu, geçirgen mekanlar yaratılmasını sağlamıştır. Bu tasarımlar, Casey'nin (1997) tanımladığı biçimiyle, “yer”i yalnızca fiziksel bir konum değil, geçmişten gelen yapım pratikleri ve yaşantılarla anımlanan bir çevresel deneyim alanı olarak kurgular.

Sanlı, geleneksel Bodrum evlerinin sade kütle yapısını, topoğrafyayla kurduğu ilişkisel yerleşim anlayışını ve parçalı plan kurgusunu çağdaş mimari formlarla yeniden üretir. Bu yorum hem biçimsel sadelik hem de yerin doğal karakterine saygı bakımından dikkat çekicidir. (Görsel 7). Eğimli araziye yerleşim stratejisi hem ölçek hem de doku açısından yerel çevreyle uyumlu bir mimari dil oluşturur. Evler betonarme iskelet sistemle inşa edilse de arazi düzenlemelerinde yerel kayalarla oluşturulan setler, doğal topoğrafyayla kurulan fiziksel bütünlüğü güçlendirmiştir. Cansever vd. (1992), bu tür bağlamsal

modern konut mimarisi ile yerel yapı kültürünün dengeli bir sentezini ortaya koyar.

Günümüzde Bodrum, turizm ve gayrimenkul yatırımlarının etkisiyle yoğun bir yapılaşma baskısı altındadır. Bu süreçte, çağdaş estetik anlayışla inşa edilen pek çok lüks konut ve tatil sitesi, bölgenin geleneksel mimari karakteriyle bağ kurmaktan uzak, yerel malzeme ve topoğrafyayla ilişkilendirilmeyen örnekler sunmaktadır. Oysa Yılmaz Sanlı'nın Bodrum tasarımlarında, ölçek, kitle kompozisyonu, topoğrafyayla uyum, cephe doluluk-boşluk dengesi ve malzeme seçimi gibi unsurlar, Bodrum'un özgün konut kimliğine saygılı bir tasarım anlayışıyla şekillendirilmiştir. Bu noktada Cansever vd. (1992), çalışmasında vurguladığı gibi, geleneksel mimari yalnızca tarihî bir referans değil, aynı zamanda sürdürülebilir tasarım açısından da kritik bir unsurdur.

3.3. Bağlamsal Mimarlığın İzinde: Yerel Olanın Çağdaş Yorumu

Polonezköy ve Bodrum projelerinde, yapıların doğayla ve iklimle kurduğu ilişki yalnızca fiziksel değil; yerel yaşam biçimlerine, mimari belleğe ve sürdürülebilir yapımların geleneklerine duyarlı bir kültürel yaklaşımın ifadesi olarak da belirir. Özellikle Bodrum konutlarında kullanılan yerel taş malzeme, yalın kütle dili ve topoğrafyaya uyumlu yerleşim kararları, modern mimarlığın yerel bağlamla bütünleştiği bir mimari yaklaşıma işaret eder.

Canizaro'nun (2007) da vurguladığı gibi, bölgeselcilik yalnızca biçimsel bir yönelim değil; yapının yerin ruhuna, kültürel belleğe ve yerel yaşantıya duyarlı biçimde tasarlandığı bir düşünme biçimidir. Sanlı'nın bu projeleri, tam da bu anlamda, mimarlığın yerle eleştirel ve üretken bir ilişki kurma çabasının somut örnekleridir.

Sanlı'nın tasarımları, küresel mimarlık söylemiyle yerel bağlam arasındaki dengeyi kurmayı hedefleyen çağdaş bölgeselcilik yaklaşımlarıyla örtüşmektedir. Tzonis ve Lefaivre'in (2012) vurguladığı gibi, günümüz mimarlığında bölgesel kimliğin korunması yalnızca nostaljik bir arayış değil, aynı zamanda toplumsal aidiyeti destekleyen bir duruştur. Bu bağlamda

Sanlı'nın Bodrum Evleri ve Polonezköy Konutları, yerel mimari geleneklerin güncel yorumları olarak bu etik tavrı yansıtmaktadır. Sonuç olarak bu bölüm, Sanlı'nın tasarımlarında yerel mimari değerlerin sadece biçimsel değil, aynı zamanda kültürel ve çevresel bir bilinçle nasıl yeniden ürettiğini; doğa, malzeme ve kimlik kavramları etrafında bağlamla kurulan duyarlı ve sürdürülebilir bir mimarlık dili oluşturduğunu ortaya koymaktadır.

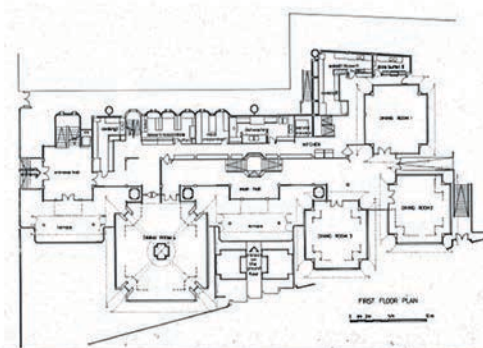
4. Kimlik ve Belleğin Mekânsal Temsili: Mimarlıkta Kültürel Süreklilik

Sibel Bozdoğan (2001), 1980'li yılların Türkiye'sini toplumsal ve ideolojik çeşitlenmenin arttığı, kültürel normların sorgulanmaya başlandığı bir dönem olarak tanımlar. Bu süreçte, Cumhuriyet'in modernleşme söylemi ve Uluslararası Üslup'un homojenleştirici yaklaşımına karşı, mimarlıkta yerel ve geleneksel öğelerin yeniden yorumlanmasına yönelik güçlü bir yönelim gelişmiştir. Kimlik, aidiyet ve süreklilik gibi kavramlar, özellikle küreselleşmenin etkisiyle mimari tartışmaların merkezine yerleşmiştir. Yılmaz-Sayar ve Süer'in (2002) belirttiği gibi, bu dönemde mimarlık, yalnızca işlevsel ya da estetik bir üretim alanı olmaktan çıkarak, toplumsal aidiyet

arayışlarının ve kültürel kimliğin mekân aracılığıyla dışavurumuna dönüşmüştür.

Yılmaz Sanlı'nın 1980 sonrası mimari üretimi, bu dönüşüm bağlamında anlamlı bir pozisyon alır. Sanlı, geçmişe ait mimari referansları yalnızca biçimsel düzeyde yinelenmek yerine; bunları mekânsal organizasyon, cephe kurgusu, malzeme seçimi ve yapısal düzenleme gibi çok katmanlı stratejilerle güncel bir dile dönüştürür. Geçmişin izlerini bugünün ihtiyaçlarıyla yorumlayan bu yaratıcı yaklaşım, tarihsel mimari öğeleri estetik motifler olmaktan çıkarıp, yaşayan ve dönüşen kültürel anlatılar haline getirir.

Sanlı'nın mimarlığı, bireysel kimlik ile yaşanan çevre arasındaki ilişkiyi kurarken, toplumsal deneyimleri de mekânda katmanlaştıran bir anlayış sergiler. Bu yaklaşım, estetik kaygıların ötesine geçerek kültürel ve yaşamsal bağlamla kurulan çok katmanlı ilişkilerle şekillenir. Daha genel bir düzlemde mimarlık; bireyin gündelik yaşamını biçimlendiren, aidiyet hissinin güçlendiren ve geçmişle kurulan ilişkiye aracılık eden bir ortam üretimidir. Dolayısıyla, mimarlık yalnızca fiziksel bir eylem değil, kültürel devamlılığı güncel yaşama taşıyan anlatıların mekânsal bir ifadesidir. Bu bölümde, Sanlı'nın 1980 sonrası projelerinde geleneksel mimari unsurların, biçimsel bir tekrarın ötesinde, kavramsal bir yeniden üretim stratejisine nasıl dönüştüğü analiz edilecektir.

SOL ÜSTTE Simavi Evi, Bodrum, Muğla, 1982. Sanlı'nın bu tasarımı, Bodrum'un yerel mimarisini yalın malzeme kullanımı, kütesel sadelik ve iç-dış mekân sürekliliğiyle çağdaş ve özgün bir mimari dille yeniden yorumlar (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 7).

SAĞDA Beyti Restoran, Florya, İstanbul, 1983. Geleneksel mimari öğelerin evrensel tasarım ilkeleriyle bütünleştirildiği bu yapı; çini panolar, ahşap işçilikler ve iç mekân detaylarıyla kültürel belleği canlandırırken, çağdaş bir temsil dili ortaya koyar (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 8).

SOLDA Ankara'da yarışma projeleri: Gülhane Askeri Tıp Fakültesi, 1967 (solda) ve Millî Eğitim Bakanlığı Binası, 1966 (sağda). Farklı boyutlardaki prizmatik kütlelerin ritmik biçimde tekrarlanmasıyla oluşturulan bu çok parçalı kurgu, 1960'lı yılların yarışma projelerinde işlevsellik, modernist ifade ve modüler organizasyon anlayışının ön planda olduğunu gösterir (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 9).

4.1. Geçmişle Kurulan Mimari Diyalog: Beyti Lokantası Üzerinden Okuma

Sanlı'nın geçmişle kurduğu bağ, 1980'li yıllarda İstanbul'un çeşitli bölgelerinde gerçekleştirdiği apartman projelerinde izlenebilir. Kemerler, ahşap kaplamalar, geniş saçaklar ve cumbalar gibi geleneksel öğeler, çağdaş yapı teknolojileriyle bir araya gelerek, tarihsel bir süreklilik duygusu yaratır. Cephelerde ritmik tekrarlarla yerleştirilen kemerli açıklıklar, çıkmalarla şekillenen yüzeyler ve malzeme çeşitliliği, kültürel anlamlar barındıran katmanlı bir mimari dil üretir.

Bu yaklaşım, 1983 yılında tamamlanan Florya'daki Beyti Lokantası projesinde daha temsili bir nitelik kazanır (Görsel 8). Bu yapı, yalnızca mimari bir tasarım değil; dönemin kültürel ve siyasal ortamına da yanıt veren bir sembol olarak değerlendirilmelidir. Geleneksel Türk mimarisine ait detaylar (eyvan benzeri nişler, ahşap unsurlar, kemerli açıklıklar) modern inşaat teknikleriyle bütünleştirilmiş; mekânsal organizasyon ise hiyerarşik ve işlevsel bir yapı sunacak biçimde kurgulanmıştır. "Görkem" ile "sadelik" arasında kurulan denge, yapı diline özgünlük kazandırır.

Modüler plan organizasyonu ve cephe ritmi; taş, ahşap ve brüt beton gibi malzemelerle kurulan birliktelik aracılığıyla, geçmişin izlerini çağdaş tekniklerle bütünleştirirken, zamansız ve katmanlı bir mimari dil oluşturur. Ahşap kafesler bu düzene katkı sağlayarak hem cephe ritmini pekiştirir hem de iç-dış mekânlar arasında geçişliliği tanımlar. İç mekânda yer alan çini panolar, şadırvan benzeri su öğeleri ve ahşap detaylar ise geçmişin mekânsal atmosferini çağrıştırarak kullanıcı deneyimini derinleştirir.

Brüt beton gibi modern malzemelerle geleneksel unsurların birlikte kullanılması, biçim ve malzeme

arasındaki karşıtlığı üretken bir tasarım aracına dönüştürür. Bu bağlamda Andreas Huyssen'in (2003) belirttiği gibi, mekân yalnızca nostalji üretmez; geçmişin yeniden kurgulandığı ve güncel yaşamla bütünleştiği bir anlatı ortamıdır. Bu çerçevede mimarlık, hatırlamanın ve sürekliliğin fiziksel zeminini oluşturur. Sanlı'nın mimarisinde geleneksel unsurlar, çağdaş yaşamla kurduğu bağ sayesinde yeniden anlam kazanır. Beyti Lokantası, bu anlamda geçmişle şimdi arasında yaşayan bir köprü işlevi görür. Bu temsilde geleneksel olan, yalnızca biçimsel öğelerle değil; çağdaş yaşamla kurulan ilişkiler aracılığıyla yeniden anlam kazanmıştır.

4.2. Mekânın Hatırlama Gücü: Belleğin Mimari Kurgudaki Rolü

Beyti Et Lokantası, mimarinin yalnızca fiziksel çevreyi şekillendiren değil, aynı zamanda kolektif hafızayı taşıyan ve kültürel kimliği pekiştiren bir araç olduğunu gösterir. Sanlı, bu yapıda mekânı salt işlevsel bir sistem olarak değil, anılarla örülüp ve kullanıcıyla etkileşim hâlinde bir deneyim alanı olarak kurgular.

Yapının on bir farklı yemek odasından oluşan plan şeması, geleneksel Türk evindeki çok işlevli oda anlayışına gönderme yapar. Rapoport'un (1969) vurguladığı gibi, geleneksel mekânlar esnek kullanımlarıyla öne çıkar; bu ilke, Beyti Lokantası'nda çağdaş bağlamda yeniden üretilmiştir.

Kütle kompozisyonu da bu anlayışı destekler. Yapı, yekpare bir hacim yerine, parçalı bir sistem olarak tasarlanmıştır. Bu kurgu, geleneksel konaklardaki birbirine bağlı ama bağımsız mekân dizilerini çağrıştırır. Her bir hacmin özgün kimliği, kullanıcıya tanıdık ama güncel bir deneyim sunar.

İç mekânda yer alan mimari unsurlar yalnızca dekoratif değil, geçmişin izlerini taşıyan ve çağrışımlar üreten kültürel göstergelerdir. Norberg-Schulz'un (1980) "yerin ruhu" kavramı bağlamında değerlendirildiğinde, yapı hem bulunduğu çevreyle hem de kullanıcı belleğiyle çok katmanlı bir ilişki kurar.

5. Mimarlık Eğitimi ve Meslek Pratiği: Kuram ve Uygulama Arasında

Kimlik ve kültürel süreklilik temalarının yalnızca tasarım sürecinde değil, mimarlık eğitimi ve mesleki aktarım süreçlerinde nasıl ele alındığı da önemlidir. Sanlı'nın mimarlığa yaklaşımı, fiziksel çevreyi dönüştüren tasarımlarla sınırlı kalmaz; aynı zamanda akademisyen kimliğiyle bilgi üretimi ve aktarımı yoluyla meslek alanının sürekliliğine katkı sunar. Tasarımlarına, yalnızca estetik ya da işlevsel nesneler olarak değil; kültürel ve toplumsal birer araç olarak yaklaşır. Bu bölüm, Sanlı'nın eğitimci kimliği üzerinden mimarlık pratiği ile kuramsal üretim arasındaki etkileşimi incelemeyi amaçlamakta; mimarlığın yalnızca tasarımsal değil, aynı zamanda öğretilebilir ve aktarılabilir bir bilgi alanı olduğunu vurgulamaktadır.

Sanlı'nın mimarlığında, önceki bölümlerde tartışıldığı üzere, geçmişle kurulan bağlar biçimsel tekrarin ötesine geçerek, mekân üretimini kültürel sürekliliğin bir aracı haline getirir. Bu anlayış, onun eğitimci kimliğinde de sürdürdüğü bir yaklaşımdır. Mimarlık, Sanlı için bir üretim sürecinden ibaret değil, bu sürecin gelecek kuşaklara aktarılmasıyla süreklilik kazanan toplumsal bir bilgi alanıdır. Bu bağlamda, Sanlı'nın eğitmenliği ve meslek pratiği, kuram ve uygulama arasındaki ilişkinin nasıl karşılıklı olarak beslenebileceğine dair verimli bir örnek sunar.

Yılmaz Sanlı, mimarlık eğitimi ile mesleki uygulama arasındaki geçişkenliği önemseyen bir mimar olarak, akademik görevleri ve yarışma projeleri aracılığıyla edindiği deneyimi meslek pratiğine yansıtmış; aynı zamanda sahadaki bilgi ve deneyimini eğitim ortamına taşıyarak iki alan arasında dinamik bir ilişki kurmuştur. Mimarlığın yalnızca teknik bir beceri değil, toplumsal ve kültürel bir sorumluluk alanı olduğu yönündeki düşüncesi, çeşitli kurumlarda yürüttüğü eğitim faaliyetlerinde karşılık bulmuştur.

Mimarlık eğitimi, teknik becerilerin ötesinde eleştirel düşünme, yaratıcı ifade ve yaşamla ilişkilendirme biçimleri geliştirmeyi hedefleyen çok yönlü bir süreçtir. Sanlı'nın eğitmenliği, bu süreçte meslek pratiğinin deneyimlerinden beslenen ve bu pratiğe yeni yönelimler kazandıran bir nitelik taşır. Aydın Boysan'ın (2005) Sanlı için kaleme aldığı yazıda, onun eğitmenliğinin mesleki bilgiyi aşan bir boyutta, yaşamla ilişkili düşünme biçimlerine yöneldiği vurgulanır. Boysan'ın şu sözleri bu yaklaşımı özetler: "İkimizin de ulaşmak istediği amaç, gençlere mimarlıktan önce yaşamayı öğretmeye çalışmak olmuştur." Sanlı'nın çizim yeteneğini, yalnızca estetik bir sunum değil; düşünsel üretimin, analiz yetisinin ve problem çözme becerisinin bir parçası olarak değerlendirdiği yine Boysan (2005) tarafından şu şekilde aktarılır: "Yılmaz'ın çizim yeteneği parlaktı. Ancak bu yeteneğini, amatörleri hayran bırakmak amacıyla hiç kullanmadı. Çizim ile, gerçekleştirilecek yapı arasındaki safhada ne olabileceğini iyi kavramak için kullandı."

Bu yaklaşım, mimarlık eğitiminin salt biçimsel değil, süreç odaklı, eleştirel ve çok katmanlı bir düşünme biçimini gerektirdiğini vurgular. Sanlı'nın eğitmenliği, bu düşünceyi pratiğe dönüştüren bir örnek niteliği taşır. Şaziment ve Neşet Arolat'ın (2005) Mimarlık Dergisi'ndeki değerlendirmelerinde de belirtildiği gibi, Sanlı'nın eğitmenliği öğrenciler üzerinde kalıcı bir etki bırakmıştır: "Yaşça bizden pek de büyük olmayan, ama mimarlığa attığımız ilk adımları etkileyen bir zekâ ve enerjiyle

tanişıyoruz. Bir yandan yabancı hocaların tercümanlığını yaparken, öte yandan projelerimizi bizim bile rahatlıkla anlayabileceğimiz bir dille eleştiriyor, mesleğe ısınmamızı sağlıyor." Sanlı'nın meslek pratiği, aynı zamanda bu pedagojik yaklaşımın üretkenliğini de yansıtır. Arolatlar'ın (2005) ifadesiyle: "Sanlı kıvrak zekâsı ve analitik becerisi ile o dönem için alışılmamış, çarpıcı çözümler üretiyor. Ve devamlı kazanıyor."

Bu tanıklıklar, Sanlı'nın mimarlık eğitimi ile profesyonel üretim arasındaki ilişkiyi bütünsel bir yapı içinde düşündüğünü; kuramla uygulamayı birbirinden ayırmadan, karşılıklı dönüştürerek değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, günümüzde de geçerliliğini koruyan bir mimarlık anlayışının temel taşlarını oluşturur.

6. Yarışmalar, Modernizm ve Mimarlık Düşüncesi: Yılmaz Sanlı Üzerinden Okumalar

Bu bölüm, önceki kısımlarda ele alınan kimlik, bağlamla kurulan ilişkiler ve mimarlığın düşünsel yönelimleri temalarını, mimari yarışmalar aracılığıyla biçimlenen tasarım kültürü çerçevesinde yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Yılmaz Sanlı'nın 1960'lı yıllarda katıldığı yarışma projeleri, yalnızca belli yapı tipolojilerine dair çözümler değil, aynı zamanda mimarlık düşüncesine yönelik eleştirel ve yaratıcı öneriler olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, yarışma projeleri Sanlı için mimarlığın ne olduğu, nasıl yapılması gerektiği ve hangi değerlere dayanması gerektiği üzerine düşünsel denemeler üretme imkânı sunmuştur.

Türkiye'de 1960'lı yıllar, anayasal değişimle birlikte gelen toplumsal özgürleşmenin mimarlık ortamına da yansıdığı bir dönemdir. Yarışmalar bu dönemde yalnızca proje üretme araçları değil, aynı zamanda mimarlık kültürünün evrim geçirdiği düşünsel platformlara dönüşmüştür. Bu ortamda mimarlık, fiziksel çevrenin üretimi kadar, fikirlerin denendiği ve mimari anlamın yeniden kurulduğu bir alan olarak ortaya çıkar. Yılmaz Sanlı'nın yarışmalarda geliştirdiği mimari dil, bu yeni arayışların özgün bir örneğidir.

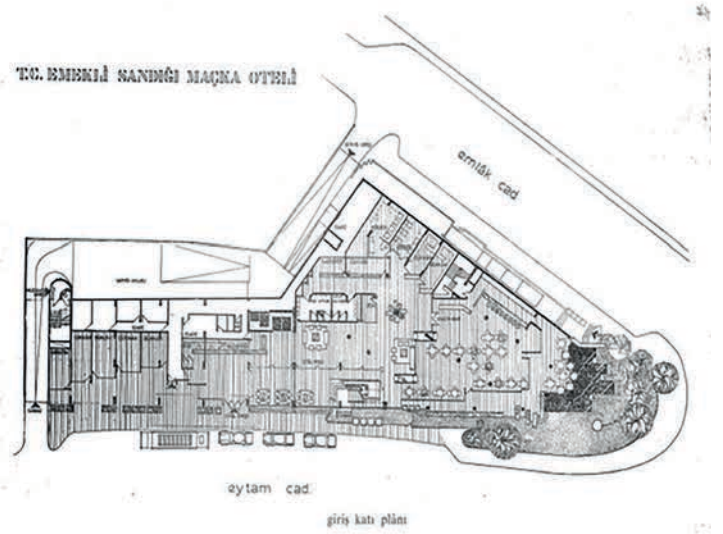
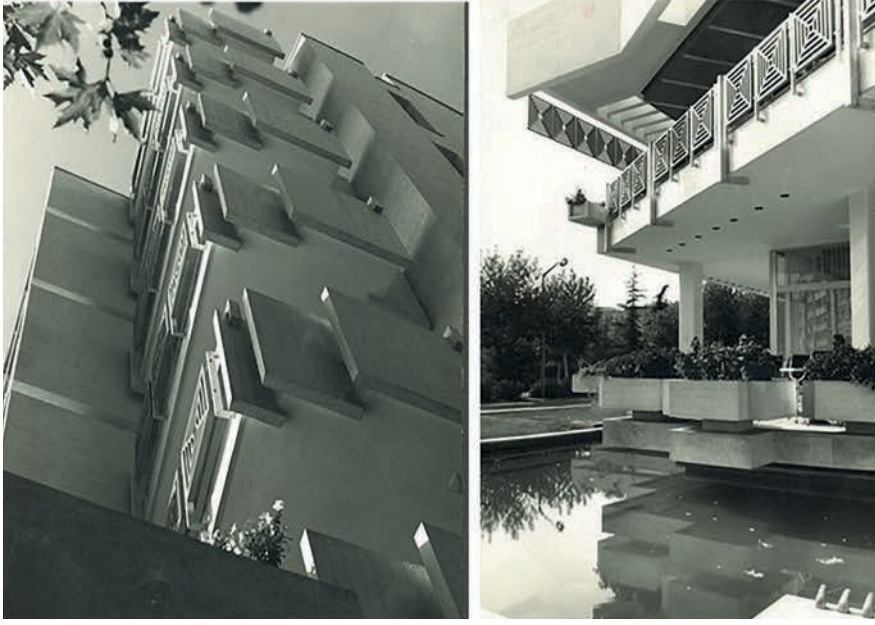
6.1. Mimarlığın Düşünsel Bir Aracı Olarak Yarışmalar: Gülhane ve Millî Eğitim Bakanlığı Örnekleri

Yılmaz Sanlı'nın mimari proje yarışmaları aracılığıyla uygulamaya dönüşen Millî Eğitim Bakanlığı ve Gülhane Askeri Tıp Fakültesi projeleri, 1960'lı yılların Türkiye'sinde yarışma kültürüyle şekillenen modernist mimarlık ortamının özgün örnekleri arasında yer alır (Görsel 9). Her iki projede de yalın plan şemaları, modüler organizasyon, süslemelerden arındırılmış cephe kurgusu ve malzemenin doğrudan, örtüsüz kullanımı dikkat çeker. Bu tasarımlar, yalnızca belirli yapı tipolojilerine dair çözümler sunmakla kalmaz, aynı zamanda yarışma ortamında geliştirilen düşünsel stratejilerin somutlaştığı mimari örneklerdir.

Sanlı'nın bu projelerde geliştirdiği mimari dil, düşünce, biçim ve yapı arasındaki ilişkiyi sınavan; mimarlığın nesne üretiminin ötesinde bir düşünsel arayış olarak nasıl kurgulanabileceğini ortaya koyan örnekler sunar. Tekrar eden prizmatik kütleler, modüler planlama anlayışı ve açık taşıyıcı sistem, dönemin modernist ilkeleriyle örtüşmekle birlikte, yarışma sürecinin sunduğu yaratıcı serbestliğin de ürünüdür. Bu açıdan bakıldığında, yarışmalar Sanlı için yalnızca profesyonel üretim alanları değil, aynı zamanda mimarlığın anlamı ve yöntemi üzerine düşünme imkânı sunan kavramsal zeminlerdir.

Bu projelerde kullanılan tipolojik kurgular, yalnızca mekânsal düzenleme araçları olarak değil; modernist mimarlığın rasyonel düşünce sistematiğiyle bütünleşen üretim modelleri olarak değerlendirilebilir. Yarışma ortamı, bu tür sistematik yaklaşımların sınıandığı ve geliştirildiği özgürleştirici bir bağlam sunmuş; mimarlığın fiziksel form üretimi kadar, kuramsal temelleri üzerine düşünme olanağı yaratmıştır.

Sanlı'nın Millî Eğitim Bakanlığı ve Gülhane projeleri, yarışma yoluyla şekillenen mimarlık üretiminin, aynı zamanda mimarlığın ne olduğu, nasıl yapılması gerektiği ve hangi ilkeler üzerine kurulması gerektiği sorularına da yanıt arayan düşünsel üretimler olduğunu gösterir.

6.2 Kentle Kurulan İlişki Üzerinden Mimarlık: Maçka Otelі Örneği

Emekli Sandığı iştiraki Emek İnşaat ve İşletmeleri tarafından inşa edilen Maçka Otelі, Yılmaz Sanlı'nın yarışma süreciyle biçimlenen modernist mimarlık anlayışının kentle bütünleşen özgün bir örneğini sunar. 1966 yılında yarışmayla elde edilen bu proje, sade fakat zamana dirençli bir dil kurarak Nişantaşı'nın modern yüzlerinden biri hâline gelmiştir. Sanlı'nın Maçka Otelі tasarımı modern mimarlık,

akışı yönlendiren, kullanıcıyı karşılayan ve kentle karşılıklı bir bağ kuran bir stratejiye dönüşür. Kütlenin köşeyi sarmalayan organizasyonu hem yön bulmayı kolaylaştırmakta hem de yapı ile sokak arasında bir süreklilik duygusu yaratmaktadır. Böylece otelin köşe kurgusu kamusal dolaşımı biçimlendiren mimari bir hamle olarak işlev görür (Görsel 10). Yaya hareketleri, sokakla kurulan geçirgen ilişkiler ve kent peyzajına açılan bakılar, yapı ile çevresi arasında dinamik bir etkileşim yaratır. Bu bağlamda, Ingold'un (2022)

merkezine yerleştirir. Bu yalınlık, biçimsel bir sadelikten ibaret değildir; yapı ile çevresi arasındaki ilişkileri yönlendiren, aynı zamanda iklimsel koşulları dikkate alan bir mimari tutumdur. Modüler sistem anlayışıyla biçimsel bir yakınlık kurarken, aynı zamanda ikinci bölümde tartışılan bağlamsal duyarlılık ve malzeme bütünlüğü kavramlarıyla da örtüşür. Otelin kent dokusuna entegrasyonu, yüksekliğin ve kütle yerleşiminin çevre yapılarla dengelenmesi gibi unsurlar, Sanlı'nın mimari kararlarında bağlamı dışlamayan bir modernizm anlayışı geliştirdiğini değil, bilinçli olarak tercih ettiğini ortaya koyar.

Zemin katın ticari işlevlere ayrılması, yapının sokakla kurduğu ilişkiyi güçlendirir. Böylece otel, yalnızca bir konaklama yapısı değil, kamusal yaşamın sürekliliğini destekleyen bir kentsel bileşen hâline gelir.

Bu yönüyle Maçka Otelі, "mimarlık nedir?" sorusuna, kentle kurulan ilişkiler üzerinden verilen güçlü bir yanıttır. Mimarlık burada bir yapı üretiminden öte, kentsel bağlamı dönüştüren, kullanıcı deneyimini yönlendiren ve toplumsal etkileşimi yapılandıran bir düşünce pratiği olarak belirir. Sanlı'nın yaklaşımı, modernist estetik ile kent ölçeği arasında kurduğu bu dengeyle, mimarlığın düşünsel ve toplumsal boyutlarını bir araya getirir.

“EMEKLİ SANDIĞI İŞTİRAKİ EMEK İNŞAAT VE İŞLETMELERİ TARAFINDAN İNŞA EDİLEN MAÇKA OTELİ, YILMAZ SANLI'NIN YARIŞMA SÜRECİYLE BİÇİMLENEN MODERNİST MİMARLIK ANLAYIŞININ KENTLE BÜTÜNLEŞEN ÖZGÜN BİR ÖRNEĞİNİ SUNAR”

bağlamdan kopuk evrensel bir dil değil; yerle kurulan fiziksel ve toplumsal ilişkiler üzerinden yeniden tanımlanan bir düşünce biçimi olarak belirir.

Yapı, Nişantaşı ile Maçka arasındaki geçiş bölgesinde, Emlak ve Eytam Caddelerinin kesiştiği bir kavşakta konumlanmıştır. Bu özel konum, yapının kent dokusu içinde bir eşik, bir yönlendirici ve bir ara yüz olarak işlev kazanmasına olanak tanımıştır. Bu noktada mimarlık, yalnızca fiziksel bir kütle oluşturmakla kalmaz; kentsel

belirttiği gibi, çevre yalnızca görsel olarak algılanan bir arka plan değil; bedenle deneyimlenen, yaşamsal ve kültürel bir ortamdır.

Batıya bakan uzun cephede kullanılan yatay ve düşey beton elemanların ritmik dizilimi, güneş etkisini azaltmakla kalmaz; aynı zamanda cepheye derinlik ve hareket kazandırarak yapının kentsel ölçekle kurduğu ilişkiyi de tanımlar. Sanlı, burada betonun örtüsüz kullanımıyla elde edilen yalınlığı, yapı estetiğinin

6.3. Mimari Yarışmalar: Düşünsel Bir Zemin

Yılmaz Sanlı için mimari yarışmalar, proje üretmenin dışında mimarlığın düşünsel sınırlarını sorgulamanın, biçim ve anlam arasında yeni ilişkiler kurmanın bir yolu olmuştur. Bu ortam, Sanlı'nın mimarlığa dair fikirlerini geliştirdiği, tasarımsal ve kavramsal denemeler gerçekleştirdiği bir laboratuvar işlevi görür. Onun yarışma projeleri, salt program çözümleri sunmakla kalmaz; aynı zamanda modernizmin yerel bağlamda nasıl yorumlanabileceğine, yapı ve kent ilişkilerinin nasıl kurulabileceğine dair eleştirel öneriler içerir.

Sanlı'nın 1960'lı ve 70'li yıllarda katıldığı birçok yarışmada, özellikle kamu yapıları ve eğitim binaları gibi kamusal programlara yönelik tasarımlar üretmesi, mimarlığı yalnızca estetik bir disiplin değil, toplumsal sorumluluk taşıyan bir meslek olarak değerlendirdiğini gösterir. Millî Eğitim Bakanlığı, Gülhane Askeri Tıp Fakültesi ve Maçka Oteli gibi projeler, yarışmalar yoluyla biçimlenmiş ve onun mimarlık düşüncesinin farklı yüzlerini açığa çıkarmıştır. Bu projelerde görülen yalın strüktürel mantık, modüler planlama anlayışı ve bağlamsal duyarlılık, yarışma ortamında geliştirilen düşünsel stratejilerin ürünüdür.

Dolayısıyla Sanlı'nın yarışmalara katılımı, kariyerinin biçimlenmesinde belirleyici bir rol oynamakla kalmamış; aynı zamanda mimarlığın ne olduğu ve nasıl yapılması gerektiğine ilişkin entelektüel bir sorgulamanın da zeminini oluşturmuştur. Yarışmalar, onun için mimarlığı yalnızca bir sonuç değil, bir araştırma ve düşünme süreci olarak kurmanın aracıdır.

Bu bölüm, mimari yarışmaların hem pratik hem kuramsal bir alan olarak mimarlık düşüncesine sunduğu katkıyı görünür kılmayı amaçlamaktadır. Yılmaz Sanlı'nın üretimi üzerinden bakıldığında, yarışmalar; özgün fikirlerin geliştiği, mimarlığın hem biçimsel hem toplumsal boyutlarının yeniden kurulduğu bir zemin olarak değerlendirilmelidir.

7. Sonuç

Yılmaz Sanlı'nın mimarlık pratiği, modernist ilkelerle yerel mekânsal örgütlenme biçimleri arasında kurduğu

özgün diyalog aracılığıyla mimarlığın fiziksel bir üretimin ötesinde kimlik, bellek ve bağlamla örülü çok katmanlı bir düşünsel faaliyet olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma, Sanlı'nın konut, kamusal yapı ve yarışma projeleri üzerinden, mimarlığın biçimsel ve işlevsel sınırlarını aşarak kültürel anlam üretme kapasitesine nasıl dönüştüğünü tematik bir çerçevede tartışmaktadır.

Makalenin kavramsal omurgasını oluşturan yer → bağlam → temsil → kültürel süreklilik → kimlik → aidiyet zinciri, yalnızca kuramsal bir çerçeve sunmakla kalmamış; seçilen projeler aracılığıyla mimarlık kuramına içeriden bir yorumlama imkânı getirmiştir. Özdemiroğlu Yalısı'nda geleneksel Türk konut tipolojisinin çağdaş yaşama uyarlanması; Polonezköy ve Bodrum konutlarında bağlamsal duyarlılık ve doğal çevreyle kurulan ilişkiler; Beyti Lokantası'nda ise belleğin ve kimliğin çok katmanlı biçimde mekâna yedirilmesi, bu yaklaşımın farklı boyutlarını somutlaştırmaktadır.

Yarışma projeleri ve eğitim pratiği ise Sanlı'nın mimarlık anlayışını salt yapısal çözümlerden ibaret görmekten öte, düşünsel yönüyle ele alan üretimler olarak değerlendirilmiştir. Özellikle Maçka Oteli örneği, modernist form dilinin biçimsel bir tercih ama aynı zamanda kent ölçeğinde de bağlamsal duyarlılığı tasarıma dönüştüren güçlü bir strateji olduğunu ortaya koyar.

Bu çalışma, mimarlık kuramında sıkça ele alınan ancak uygulamada zaman zaman soyut kalan “yerin ruhu”, “eleştirel bölgeselcilik”, “kültürel süreklilik” gibi kavramları mimari örnekler üzerinden görünür kılarak, teorik ve pratik düzlemler arasında üretken bir bağ kurmayı hedeflemiştir. Sanlı'nın üretimi, bu bağlamda, yerel ile evrensel arasında dengeli ve eleştirel bir ilişki kurabilen mimarlık anlayışının güncel karşılıklarını yansıtmaktadır.

Sonuç olarak, bu makale mimarlığı yalnızca yapılar üzerinden değil; o yapılar aracılığıyla kurulan anlatılar, temsiller ve kültürel bağlamlar üzerinden kavramsallaştırır. Sanlı'nın mimarlığı üzerinden gerçekleştirilen bu okuma, “mimarlık nedir?” sorusuna yerelden evrensele uzanan, çok katmanlı ve düşünsel bir yanıt önerisi sunmaktadır. ■

KAYNAKLAR

- Arolat, Ş. ve Arolat, N. (2005). Yılmaz Sanlı'lı yıllar. *Mimarlık*, 326, 34-41.
- Asquith, L. ve Vellinga, M. (Ed.). (2006). *Vernacular architecture in the 21st century: Theory, education and practice*. London: Taylor & Francis.
- Bozdoğan, S. (2001). *Modernism and nation building: Turkish architectural culture in the early republic*. Seattle: University of Washington Press.
- Boysan, A. (2005). Yılmaz Sanlı için. *Mimarlık*, 326, 32-33.
- Canizaro, V. B. (Ed.). (2007). *Architectural regionalism: Collected writings on place, identity, modernity, and tradition*. Princeton Architectural Press.
- Cansever, T., Öğün, E., Öğün, M. ve Cansever, F. (1992). Demir evler. *Tasarım*, 102, 102-111.
- Casey, E. S. (1997). *The fate of place: A philosophical history*. University of California Press.
- Eldem, S. H. (1954). *Türk evi plan tipleri* (Cilt 1). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayınları.
- Frampton, K. (1983). Towards a critical regionalism: Six points for an architecture of resistance. H. Foster (Ed.) *The anti-aesthetic: Essays on postmodern culture* içinde (ss. 16-30). Bay Press.
- Giedion, S. (1967). *Space, time and architecture: The growth of a new tradition*. Harvard University Press.
- Huyssen, A. (2003). *Present pasts: Urban palimpsests and the politics of memory*. Stanford University Press.
- Ingold, T. (2022). *The perception of the environment: Essays on livelihood, dwelling and skill*. Routledge.
- Norberg-Schulz, C. (1980). *Genius loci: Towards a phenomenology of architecture*. New York: Rizzoli.
- Özdemiroğlu yalısı. (t.y.). *Arkiv*. Erişim tarihi 10 Mayıs 2025, <https://www.arkiv.com.tr/proje/ozdemiroglu-yalisi/1002>
- Rapoport, A. (1969). *House form and culture*. Prentice-Hall.
- Sanlı, S. (2009). *Bir mimara ait konut tasarımlarının mekân sentaksı yöntemiyle analizi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Sanlı, S., Dursun, P. ve Sağlamer, G. (2007). Decoding houses of a Turkish architect: Yılmaz Sanlı. *Proceedings of the 6th International Space Syntax Symposium, İstanbul Teknik Üniversitesi, 12-15 Haziran 2007, Vol. II* içinde (ss. 063:1-063:9).
- Sanlı, S., Sağlamer, G. ve Dursun, P. (2010). Bir mimara ait konut tasarımlarının mekân sentaksı yöntemiyle analizi. *İtüdergisi/a*, 9(2), 95-107.
- Sanlı, Y. ve Acar, G. (1973). Bir villa. *Arkitekt*, 349, 5-8.
- Tzonis, A. ve Lefavre, L. (2012). *Architecture of regionalism in the age of globalization: Peaks and valleys in the flat world*. Abingdon, Oxon, New York: Routledge.
- Uzunkaya, A. (2017, 18 Ocak) Özdemiroğlu yalısı. *Arkitera*. Erişim tarihi 10 Mayıs 2025, <https://www.arkitera.com/proje/ozdemiroglu-yalisi/>
- Yılmaz Sayar, Y. ve Süer, D. (2002). Küresel sermayenin yeni tüketim mekânları: Lüks konut siteleri. H. Yırtıcı (Ed.), *Mimarlık ve tüketim* içinde (ss. 39-66). İstanbul: Boyut Yayınları.
- Yürekli, H. ve Yürekli, F. (2007). *Türk evi: Gözlemler, yorumlar*. İstanbul: YEM Yayın.

SOL ÜSTTE Maçka Oteli, İstanbul, 1967. Sanlı'nın yarışmayla kazandığı bu otel projesi, modernist cephe dili ve tekrarlanan modülasyonu aracılığıyla kent dokusuyla diyalog içinde bir mimari ifade üretir (Kaynak: Yılmaz Sanlı Arşivi) (Görsel 10).